

ΒΙΟΣ

Ὁ ΟΣΙΟΣ ΠΑΧΩΜΙΟΣ ΤΗΣ ΧΙΟΥ

(1840-1905)

Ὁ Ὁσιος Παχώμιος γεννήθηκε στὸ χωριὸ Ἑλαια τῆς Χίου.

Ἐγινε μοναχὸς ἀτὰ Ἱεροσόλυμα, στὴ Μονὴ τοῦ Ἀγίου Σάββα.

Παρακινημένος ἀπὸ θεῖο πόθο ἐπέστρεψε στὸ νησί του καὶ ἐπιδόθηκε σὲ πνευματικούς ἀγῶνες.

Ἐπῆρξε Ἰδρυτὴς καὶ κτήτορας τῆς Ἱερᾶς Σκήτης τῶν Ἁγίων Πατέρων στὸ Προβάτειο ὄρος καὶ τοῦ περικαλλοῦς Παρθενῶνος τῶν Ἀγίων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης στὸ λόφο Φραγκοβούνι.

Ἐπίσης καὶ τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ τῆς Ἁγίας Τριάδος στὸ χωριὸ του, στὴν Ἑλατα.

Σὲ ἡλικία 65 ἐτῶν ὁ Κύριος τὸν κάλεσε στοὺς Οὐρανοὺς γιὰ νὰ πλαισιώσῃ τὴ χορεία τῶν Ἀγίων τῆς μαρτυρικῆς πατρίδας μας καὶ νὰ πρεσβεύῃ ἀδιάλειπτα γιὰ τὴ σωτηρία μας.

Ἡ Μετάνοια - Ἡ Συγχώρησης - Τὸ Ἑλεος τοῦ Θεοῦ

Τῆς κ. Πόπης Χαλκιᾶ-Στεφάνου
ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΤΥΠΟΣ, 2005

Ἕνας αἰῶνας συμπληρώνεται ἐφέτος, μία ἑκατονταετηρίδα ἀπὸ τὴν «κοίμηση» τοῦ πυριφλεγέντος ἀπὸ περισσὴ πρὸς τὸν Θεὸν ἀγάπη Ὁσίου Παχωμίου τῆς Χίου. Συγκαταλέγεται στὴ Χορεία τῶν ἐκλεκτῶν τοῦ Θεοῦ, καταχωρεῖται στοὺς στυλοβάτες τῆς Πίστεώς μας καὶ συναριθμεῖται στοὺς ἀκαταμάχητους φρουροὺς τῆς Ὁρθόδοξης Παράδοσης. Γεννημένος στὸ χωριὸ Ἑλατα τῆς μυρωμένης μὲ τὰ πνευματικὰ νάματα καὶ τὰ ἀνθόνερα νήσου Χίου τὸ ἔτος 1840 ἔφερε τὸ κοσμικὸ ὄνομα Παναγιώτης Ἀρελιᾶς.

Πολυδιάστατη καὶ πολύμορφη προσωπικότητα ὁ Ὁσιος Παχώμιος ἐπαναστατικὴ καὶ ὁρμητικὴ καὶ τολμηρὴ στὸ ξεκίνημα τῆς ζωῆς τοῦ ἀγωνιστικῆ μετέπειτα στὴν Στρατευόμενη Ἐκκλησία αὐστηρὴ καὶ βαθιὰ εὐσεβῆ εἶναι ὁ κατεξοχὴν ἑνσαρκωτὴς καὶ ἐκφραστὴς τῆς μοναχικῆς ζωῆς στὴν ἀγιοτόκο Χίῳ, ὁ ὁποῖος κατ' ἐξοχὴν ἐβίωσε τὴν Ἀποκεκαλυμμένη Ἀλήθεια, ὅπως βιώθηκε ἀπὸ τὸν Σαρκῶμενο Θεὸ - Λόγο (Ἰωάν. 1-14).

Ἡ ἱστορικὴ περίοδος, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Παναγιώτης ἀτενίζει τὸ φῶς τοῦ ἡλίου βρίσκει τὴ γενέτειρα τοῦ τουρκοκρατούμενης καὶ τρομοκρατημένης μὲ πολὺ νωπὸ τὸν ἀπὸληχο τῆς μεγάλης Σφαγῆς τοῦ 1822. Ἡ δυστυχία, ἡ ἔνδεια ἡ ἐρήμωση συντροφεύουν τοὺς κατοίκους του, οἱ ὁποῖοι μὲ κάθε τρόπο ἀγωνίζονται νὰ ἀπαλείψουν τίς πληγές τους. Πολλοὶ ἀπὸ αὐτοὺς ἀναγκάζονται γιὰ ἀναζήτηση καλύτερης τύχης νὰ καταφύγουν στὴ Κωνσταντινούπολη, ποὺ ἦταν τότε κέντρο ἐμπορίου.

Γεμάτος ὄνειρα καὶ ὁράματα γιὰ τὸ μέλλον ὁ νεαρὸς Παναγιώτης ἔρχεται στὴ Βασιλεύουσα. Ἡ

κράτηση τοῦ ὁμῶς στίς φυλακὲς τῆς Πόλης μετὰ τὸ ἀνόσιο ἔγκλημά του νὰ δολοφονήσῃ τὸν Τοῦρκο ἀντίπαλό του, μολονότι βρισκόταν σὲ ἄμυνα καὶ ἡ ἀπόφαση τῆς θανατικῆς του ποινῆς ἀπὸ τὸ «κριτήριον», ἀλλάζουν ριζικὰ τὴ ζωὴ του.

Κατὰ τίς ἀτελείωτες ὥρες τῆς ἀπελπισίας τοῦ μέσα στὴ φυλακὴ καὶ μὲ τὴν ψυχὴ φορτισμένη ἀπὸ τύψεις καὶ ἐνοχὲς καὶ τρόμο γιὰ τὸ σύντομο καὶ ἀπροσδόκητο τέλος του μὲ καταρρακωμένα ὅλα τὰ νεανικά του σχέδια, παρηγοριὰ καὶ ἀνακούφιση καὶ καταφύγιο βρίσκει στὸ ἀπάνεμο λιμάνι τῆς Πίστεως. Τὴν προστασία τῆς Κυρίας Θεοτόκου ἐπικαλεῖται μέσα ἀπὸ τίς γεμάτες ἱκεσία δακρύβρεχτες προσευχὲς του καὶ ὑπόσχεται στὴ Μητέρα τῶν Θλιμμένων Παναγία νὰ ἀφιερῶσιν, ἐὰν διαφύγῃ τὴ θανατικὴ του ποινὴ τοῦ ἑαυτοῦ του ὁλόκληρου στὴ διακονία τοῦ Θεοῦ μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ ἐξυλεωθεῖ ἀπὸ τὸ κρίμα του.

Ὁρατὴ εἶναι ἡ Χάρη τοῦ Θεοῦ, ποὺ τὸν προστατεύει κατὰ τὴν ἀπόδρασή του ἀπὸ τίς φυλακὲς. Καὶ τὸν συνοδεύει ἀδιάκοπα καὶ στὸ νέο κίνδυνο, ποὺ συναντᾷ, μέχρις ὅτου γνωρίσῃ σὲ ὄραμα, ἀλλὰ καὶ ἐν ἐγρηγόρσει, τὴ Βουλὴ τοῦ Κυρίου ἀπὸ τὰ χεῖλη δύο Ἱερέων, ποὺ συνομιλοῦν μεταξύ τους καὶ λέγουν ὅτι ἡ σωτηρία τοῦ νέου τούτου εἶναι τὰ Ἱεροσόλυμα.

Στὸ καράβι, ποὺ τὸν μεταφέρει στοὺς Ἀγιασμένους ἀπὸ τὸν Κύριο Τόπους, ἄλλης μορφῆς κίνδυνοι, ἀόρατοι τούτῃ τὴ φορὰ βάλλουν ἀνελέητα μὲ τὰ προκλητικὰ βέλη τῆς κοσμικότητας κατὰ τῆς ταλανισμένης ψυχῆς του. Παρὰ τούτῃ, ὁμῶς, ὁ ἴδιος παραμένει σταθερὸς κι ἀκλόνητος στὴν ὑπόσχέσή του στὴ Θεομήτορα. Καὶ δὲν ὀρρωδεῖ μπροστὰ σὲ κανένα δέλεαρ, οὔτε στὰ ἄφθονα ὑλικά ἀγαθὰ, ποὺ τοῦ προσφέρονται οὔτε στὴν ξεχωριστὴ ὁμορφιὰ μίας νέας.

Ὁ σπόρος τῆς ἀγάπης του πρὸς τὸν Θεό, ὁ σπόρος τῆς Πίστεως του πρὸς τὸν Ἰησοῦ Χριστό, ποὺ οἱ εὐσεβεῖς γονεῖς του ἐμφύτευσαν στὴν εὐπλαστὴ παιδικὴ ψυχὴ του μὲ τὴ διδασκαλία καὶ τὸ παράδειγμα τοὺς φαίνεται πυρίφλεκτὴ προσευχὴ πρὸς τὸν Οὐράνιο Πατέρα, Τὸν Ὅποιον ἀσταμάτητα ἐπικαλεῖται, γιὰ νὰ συγχωρήσῃ τὸ ἀνόμημά του.

Καὶ τώρα τὸ Ἱερό του προσκύνημα στὰ ἁγιασμένα χώματα, ὅπου ὁ Κύριος βάδισε, τὸν ὁδηγεῖ ἀλάθητα στὴν ἀγκαλιὰ τοῦ Θεοῦ. Ἡ μοναχικὴ πολιτεία, ποὺ κατὰ τὴν παραμονή του στὴ φημισμένη γιὰ τὴν αὐστηρότητα, τὴ σκληρὴ ἄσκηση καὶ τὴν ὁσιακὴ πολιτεία Μονὴ τοῦ Ἁγίου Σάββα τῆς Ἰουδαίας γένεται, μὲ ἀσκητές, οἱ ὅποιοι ἀναδείχθηκαν Φωστῆρες τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ κατακλύζουν μὲ τὴ Χάρη τοῦ Θεοῦ τὰ Οὐράνια Σκηνώματα, τὸν σαγηνεύει καὶ πυρπολεῖ τὴν ψυχὴ του.

Ἔτσι ἐγκαταλείπει ἀμετάκλητα τὰ ἐγκόσμια, ἀποτάσσεται πλήρως τὸν παλαιὸν ἑαυτόν του, ἐνδύεται τὸν Χιτῶνα τῆς ἀρετῆς κι ἀναδύεται μὲ ζῆλο στὴν κατάκτηση τῶν Οὐρανίων. Μοναχὸς κείρεται σὲ ἡλικία εἴκοσι δύο ἐτῶν στὴ Μονὴ τοῦ Ἁγίου Σάββα καὶ παίρνει τὸ ὄνομα τοῦ μεγάλου ἀσκητοῦ τῆς ἐρήμου Παχωμίου.

Μὲ τὴ Θεϊκὴ Χάρη, ποὺ ἐπιδέχεται ἀποδέχεται καὶ τὴν ἀπαρέγκλιτὴ τήρηση τῶν μοναχικῶν ὑποσχέσεων, τὴν παρθενία, τὴν ἀκτημοσύνη, τὴν ὑπακοή καὶ τόσους ἄλλους αὐστηροὺς καὶ δυσβάστακτους κανόνες.

Κοντὰ στὸ Ἰησοῦ προστρέχει μὲ δική του προσωπικὴ ἐπιλογὴ καὶ θερμῇ, γιατί ἀκράδαντα πιστεύει στὴν πνευματικὴ καλλιέργεια, ποὺ τὴ θεωρεῖ σὰν τὴν κολυμβήθρα τοῦ Σίλωὰμ γιὰ τὴν ἀνθρώπιν ψυχὴ μέσα στὸν ἀπέραντο, τὸν ἀνεξερευνήτο κάμπο τῆς καρδιᾶς τοῦ ἀνθρώπου.

Πρὸς τὸν πιὸ μεγάλο, τὸν πιὸ ὑπέροχο γεωργό του κόσμου στρέφεται ἡ ταλαίπωρη ψυχὴ του, τὸν Μονογενῆ Υἱό. Σὲ Ἐκεῖνον, ποὺ στάλθηκε ἀπὸ τὸν Οὐρανὸ καὶ ἀκάματος στρατοκόπος, καλπάζει περίτρανα στοὺς αἰῶνες καὶ κτυπᾷ πόρτες κλειστές· καὶ βροντᾷ στίς σκληρὲς καρδιές τῶν ἀνθρώπων μηνύματα, γιὰ νὰ τοὺς σώσει, νὰ τοὺς δείξει τὸ δρόμο τῆς Ἀλήθειας καὶ τῆς πραγματικῆς Ζωῆς. Ἐπιλέγει ἀπαρασάλευτα νὰ περιπατήσει μαζί μὲ τὸν γλυκὺ Ναζωραῖο, μακριὰ ἀπὸ κακότητες καὶ μοχθηρίες καὶ νὰ τὸν κάνει φίλο του Ἀκριβὸ καὶ ἀδελφὸ Ἀγαπημένο.

Τὸ ἄγχος, τὸ μένος καὶ τὸ μαρτύριο τῆς ἔνοχης συνειδήσεώς του καὶ ὁ ἀνένδοτος ἀγῶνας γιὰ τὴν λυτρωτικὴ κάθαρση τῆς καρδιᾶς του, γιὰ τὴν πνευματικὴ πρόοδο καὶ προκοπὴ του, γιὰ τὴν ἔνωση μὲ τὸν Θεό, γιὰ τὴ θέωσή του, τὴν ἀδελφωσύνη μὲ τὸ συνάνθρωπο, ἄφοῦ δὲν τήρησε τὴν ἕκτη ἐντολὴ «οὐ φονεύσεις», γλυκαίνει ἡ εἰλικρινὴς του μετάνοια, ἡ ἀδιάλειπτη προσευχή, ἡ αὐστηρὴ νηστεία, οἱ ἀμέτρητες γονυκλισίες καὶ ἡ ἐντρυφήσή του στὴν Πατερικὴ σοφία, ποὺ τώρα ἀνακαλύπτει. Καίτοι λίγες μόνο γραμματικὲς γνώσεις διαθέτει μὲ τὴ Χάρη τοῦ Θεοῦ τὰ μάτια τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνοίγονται καὶ μὲ τὴ συνεχῆ μελέτη οἱ γνώσεις τοῦ πλουτίζουνται. Τώρα κατανοεῖ τὰ ρήματα τοῦ Εὐαγγελίου, τὰ Ἱερὰ κείμενα, τοὺς ὕμνους, τοὺς ψαλμούς. Ἡ Πρόνοια τοῦ Θεοῦ-Πατέρα καὶ ἡ Μητέρα τοῦ Θεανθρώπου τὸν προστάτεψαν, γιὰ νὰ ζήσει ὥστε νὰ γνωρίσει τὴ Θεϊκὴ σοφία, νὰ προκόψει σὲ αὕτη καὶ νὰ σωθεῖ. Καὶ συνάζει συνεχῶς σοφία, γιατί ἐπιπροσθέτως ἐπιθυμεῖ νὰ ἐπιστρέψει μὲ τίς ἀποθηκευμένες μέσα τοῦ γνώσεις κι ἐμπειρίες στὸ νησί του, τὴ Χίο, νὰ ἐργασθεῖ σὲ αὐτὸ γιὰ τὴ δόξα τοῦ Κυρίου, νὰ μεταλαμπαδεύσει γνώσεις, νὰ προσφέρει τὸ περίσσευμα τῆς ἀγάπης του στὸν ἀναξιοπαθοῦντα συνάνθρωπο, στὸν ταλαίπωρο χριστιανὸ τῆς τουρκοκρατούμενης περιοχῆς του, στὸν σκλαβωμένο συμπατριώτη του. Μαχητὴς ἀκατάβλητος στὸν ἀόρατο πόλεμο κατὰ τοῦ κάκου ἀναδεικνύεται καὶ σθεναρὸς ὑποστηρικτὴς τοῦ Ὁρθοδόξου μοναχισμοῦ. Μετὰ τὴν ἐπιστροφή του στὴ μαρτυρικὴ γενέτειρα τοῦ τὸ 1865 ἀποδίδεται στὸν ἀκαταμάχητο ἀγῶνα ἀναβίωσης τῆς Παλαιᾶς πνευματικῆς κυψέλης στὸν μελισσῶνα τοῦ Εὐαγγελίου, τῆς Νέας Μονῆς, ποὺ μετὰ τὴ Σφαγὴ τοῦ 1822 βρισκόταν σὲ παρακμή. Ἡ ἀποτυχία του, ὅμως, αὐτὴ λόγω κακῆς συνεργασίας δὲν τὸν πτοεῖ, ἀντίθετα τὸν προσανατολίζει σὲ καινούργια ἔπαλξη. Τὸ Σπήλαιο τὸν Ἁγίων Πατέρων τοῦ Προβατείου Ὁρους τῆς Χίου τὸν ἀναμένει, γιὰ νὰ τὸ διευρύνει καὶ νὰ τὸ ἀνακαινίσει, νὰ κτίσει δεύτερο Καθολικό, νὰ προσθέσει κι ἄλλα κελιά καὶ βοηθητικοὺς χώρους. Καὶ κατορθώνει μέσα σὲ λίγο χρονικὸ διάστημα νὰ προσελκύσει σημαντικὸ ἀριθμὸ μοναχῶν κοντά του καὶ νὰ ἰδρύσει ἓνα ὀνομαστὸ μοναστικὸ κέντρο, τὴν Ἱερὰ Σκῆτη τῶν Ἁγίων Πατέρων, ὅπου ἀνθεῖ ὁ μοναχισμὸς καὶ κάθε κατατρεγμένος βρίσκει ἐδῶ Ὑδωρ Ζωῆς· κι ἀκόμη κι ἓνα ἐκλεκτὸ ἐπιτελεῖο ἀγιογράφων μὲ τὴ χαρακτηριστικὴ Ἰωασαφιτικὴ τοῦ Ἁγίου Ὁρους τεχνοτροπία, γιὰ νὰ ὑμνεῖται ὁ Κύριος.

Τὸ ἀπόθεμα τῆς μεγάλης του καρδιᾶς, τῆς σφυρηλατημένης, ἀπὸ πύρινες προσευχές, ἐξαντλητικὴ νηστεία κι ἀπέραντη ἀγάπη πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὸν πλησίον, ἀπλώνει καὶ στὴν περιοχὴ Φραγκοβρῦνι τῆς πρωτεύουσας τῆς νήσου μὲ τὴν ἱδρυση γυναικείας Μονῆς, τὸν ἱερὸ Παρθενῶνα τῶν Ἁγίων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης, ποὺ ἀναδεικνύεται φάρος τηλαυγῆς καὶ κοινόβιο πρότυπο ἰσαγγελης ζωῆς, τὸ ὁποῖο καὶ στίς ἡμέρες μας καταυγάζει τὸ πνευματικὸ στερέωμα τῆς Χίου.

Ἐπίγεια ὀσιακὴ μορφή ὁ Γέροντας Παχώμιος, γαλουχεῖ καὶ ποδηγετεῖ μὲ τὴν πνευματικὴ του ἀκτινοβολία, μέγιστους κατόπιν ἀναδειχθέντες Ἁγίους της Ἐκκλησίας μας καὶ πρῶτα τὸν Ἅγιό του εἰκοστοῦ αἰῶνα, τὸν Ἅγιο Νεκτάριο, τοῦ ὁποίου οἱ γονεῖς κατήγοντο ἀπὸ τὸ χωρίο Λιθὶ τῆς

Χίου. Ὁ νεαρὸς Ἀναστάσιος Κεφάλας κατὰ τὴ διάρκεια τῆς ἑπταετοῦς θητείας του ὡς δημοδιδάσκαλος στὸ χωριὸ τῶν γονέων του, πολὺ τακτικὰ ἀνεβαίνει στὴν Ἱ. Σκήτη τῶν Ἀγίων Πατέρων, γιὰ νὰ δεχθεῖ τὴ σοφία τοῦ σεβαστοῦ Γέροντα Παχωμίου καὶ μὲ τὴν προτροπὴ καὶ βοήθεια τοῦ κείρεται μοναχὸς στὴ Νέα Μονή.

Πνευματικὸς πατέρας καὶ ποδηγέτης καὶ καθοδηγητὴς χρημάτισε ἀκόμη καὶ στὸν τελευταῖο Ἅγιό της νήσου τὸν Ἅγιο Ἀνθιμο τῆς Χίου, ποὺ ὑπηρέτησε ἐπὶ μία εἰκοσαετία σχεδόν, ὡς ἐφημέριος στὸ Λεπροκομεῖο Χίου καὶ ἴδρυσε τὸν Ἱερὸ Παρθενῶνα τῆς Παναγίας τῆς Βοηθείας γιὰ τὶς κατατρεγμένες ἀπὸ τοὺς μικρασιατικοὺς διωγμοὺς μοναχὲς καὶ κοπέλες τῆς ἀπέναντι ἀκτῆς τῆς Μ. Ἀσίας.

Μὲ τὴ φλόγα τῆς μεγάλης του καρδιᾶς ὁ Γέροντας Παχώμιος δὲν παραμέλησε ποτὲ αὐτὴ τὴ μελέτη τῶν Ἱερῶν βιβλίων. Γιὰ νὰ διευρύνει τὶς γνώσεις καὶ τῶν μοναχῶν ἴδρυσε θαυμάσια στὴ Σκήτη βιβλιοθήκη καὶ τόλμησε, παρὰ τὶς πενιχρὲς του γραμματικὲς γνώσεις νὰ συγγράψει τὸ ψυχωφελὲς βιβλίο «Υπεράσπισης τῆς Ἀληθείας», στὸ ὁποῖο ὑπενθυμίζει τὰ θανάσιμα ἁμαρτήματα κι εὐαγγελίζεται τὴ σωτηρία τῶν ψυχῶν.

Ἡ ἐκδημία του πρὸς τὸν Οὐράνιο Πατέρα, στὸν ὁποῖο μὲ τόση ζέση ἀφοσιώθηκε καὶ πολὺ ἀγάπησε, χρονολογεῖται τὸ ἔτος 1905 στίς 14 Ὀκτωβρίου. Τὸ πέρασμά του ἀπὸ τὴ γῆ ἄφησε τὴ σφραγίδα τοῦ φιλάγαθου, τοῦ φιλοδίκαιου, τοῦ φιλομοναχικοῦ, τοῦ ἀγνοῦ, τοῦ ταπεινοῦ, τοῦ φιλόανθρωπου, ἐκείνου, ποὺ περίτρανα ἀπέδειξε στὸν κλιματισμένο ἄνθρωπο ὅτι καὶ τὸ πιὸ φοβερὸ ἁμάρτημα μπορεῖ ὁ Εὐσπλαχνος Θεὸς νὰ συγχωρήσει, ἀρκεῖ νὰ ὑπάρξει εἰλικρινὲς μετάνοια.

Ὁ Κύριος της Δόξης τὸν ἐδέχθη μὲ ἀγάπη στοὺς Κόλπους τοῦ Ἀβραάμ καὶ τὸν συναρίθμησε στὴ Χορεία τῶν Ὁσίων.